

Uw geld of uw lever

Sovaldi (sofosbuvir), een zelfverklaard wondermiddel tegen hepatitis C, zou het virus en de daaruit resulterende leverkwalen voor eens en altijd uit de wereld moeten helpen. De farma-industrie garandeert 100 procent genezing in drie maanden tijd, zonder bijwerkingen. Klinkt dit te mooi om waar te zijn? Dat is het ook.

Maurice Vanbellinghen – Daisy Van Lissum

Niet alleen de farma-industrie, maar ook medische experts en de Belgische media bejubelen de haast wonderbaarlijke werkzaamheid van het nieuwe geneesmiddel Sovaldi (met werkzaam bestanddeel sofosbuvir), dat in tegenstelling tot oudere medicijnen tegen hepatitis C geen vervelende bijwerkingen zou veroorzaken. Niemand schijnt zich echter echt kritische vragen te stellen bij dit zelfverklaarde "wondermiddel". Vooral de media namen klakkeloos het verkooppraatje van fabrikant Gilead over. Enige nuance is toch dringend nodig, of België dreigt binnenkort opgescheept te zitten met een financiële kater door de terugbetaling van Sovaldi.

Niet noodzakelijk leverschade
In 2014 keurde België een nationaal

hepatitic C-plan goed dat de bestrijding van de ziekte efficiënter moet doen verlopen. Dit plan voorziet in meer voorlichting en sensibilisering, zowel bij burgers als artsen, een betere opvolging, een vereenvoudigde terugbetaling van behandelingen, een betere screening en versnelde toegang tot nieuwe geneesmiddelen.

Bij dit alles wordt door leverspecialisten veel aandacht geschonken aan "revolutionaire" medicijnen (zoals Sovaldi), waarmee we op middellange termijn de ziekte volledig zouden kunnen uitroeien. Klinkt allemaal erg nobel, maar ook een beetje als een overdreven reactie, gekruid door marketingpraatjes. Want hoe groot is het probleem nu eigenlijk?

Naar schatting zijn zo'n 70 000 mensen

>

Begin niet te panikeren

ALGEMENE SCREENING IS NIET NODIG

De kans dat u als niet-risicopersoon besmet bent geraakt, is vrijwel nihil.

> in ons land besmet met hepatitis C. Wie besmet is, heeft niet noodzakelijk meteen last van klachten. Die treden vaak pas op decennia na de besmetting, met name wanneer de ontsteking leidt tot leverfibrose (d.i. de vorming van littekenweefsel in de lever), levercirrose (d.i. de verschrompeling van de lever), of in sommige gevallen leverkanker. Jaarlijks sterven een 300-tal mensen aan de gevolgen van deze ziekte. Er bestaat nog geen vaccin.

Weinig risico op besmetting

Hepatitis C is een virus dat via bloed wordt overgedragen. De gemiddelde mens hoeft zich echter geen zorgen te maken: tenzij u deel uitmaakt van één van de specifieke risicogroepen, loopt u bijzonder weinig kans om besmet te raken.

Tot halverwege de jaren 90 vormde een bloedtransfusie of orgaantransplantatie de belangrijkste bron van besmetting. Nu donoren op voorhand worden getest op hepatitis C is het risico op besmette donoren inmiddels uit de wereld geholpen. Nu is intraveneus druggebruik de voornaamste oorzaak. Meer dan 80 % van de nieuwe infecties zou te wijten zijn aan gedeeld naaldgebruik door verslaafden. Een kleine minderheid raakt besmet door fouten tijdens medische procedures, bijvoorbeeld wanneer materiaal niet degelijk wordt ontsmet. In theorie kunnen ook niet-steriele instrumenten voor tatoeages, piercings of zelfs acupunctuur het virus overdragen. Wie in zee gaat met een betrouwbare professional hoeft daar echter niet voor te vrezen.

Overdracht van hepatitis C via seks is hoogst uitzonderlijk. Ook de kans dat een

Risico op willekeurige besmetting is klein

Intraveneus druggebruik

Het hepatitis C-virus kan, net als hiv, worden overgedragen door naalden te delen met een besmet persoon. Vandaag is dit de meest courante besmettingswijze.

Bloedtransfusie of orgaantransplantatie

Dit risico is anno 2015 in westerse landen volledig verdwenen dankzij de betere medische screening van donoren. Vóór 1995 was dit risico jammer genoeg wel reëel, en heel wat chronische patiënten raakten destijds op deze manier besmet.

Medische procedures en fouten

Een kleine 10 % van de nieuwe besmettingen vindt toch nog plaats in een medisch kader: prikaccidenten, of na inwendige onderzoeken met slecht gesteriliseerd materiaal. Bij één erg ongelukkig voorval in 2000 raakten er in ons land een 20-tal mensen besmet door een onopgemerkte productiefout met het ontsmettingsmiddel.

Tatoeages en piercings

Ook hier kunnen vuile naalden het virus verspreiden. Ga enkel bij tatoeëurs en piercers met een goede reputatie qua hygiëne, die hun materiaal steriliseren of – nog beter – wegwerpnaalden gebruiken. Hetzelfde geldt voor acupuncturisten.

zwangere draagster het virus doorgeeft aan haar kind is relatief klein: ergens tussen 3 en 5 %.

Kortom, voor de meesten onder ons is er geen enkele reden om te panikeren en de huisarts meteen om een bloedtest te vragen.

Vage klachten

In 20 à 25 % van de gevallen overwint het lichaam de acute infectie vanzelf in een drietal maanden. In de overige gevallen echter ontstaat een chronische (blijvende) infectie. Dan kan men een behandeling gaan overwegen. Let wel dat genezing niet leidt tot blijvende immuniteit: wie geneest, spontaan of na behandeling, kan later nog steeds opnieuw besmet raken. Een chronische hepatitis C kan de lever geleidelijk aantasten, maar dit is een zeer langzaam proces. Vaak blijft de ziekte onopgemerkt, tot ze in een vergevorderd stadium raakt. Als er al symptomen zijn, zijn ze vaak erg vaag en mild: koorts, vermoeidheid, misselijkheid, verminderde eetlust, buikpijn, en spier- en gewrichtspijn zoals bij een gewone griep. Niet meteen klachten waarvoor iedereen onmiddellijk bij de huisarts aanklopt. Daardoor zoeken heel wat dragers pas medisch advies op wanneer er duidelijke symptomen (zoals geelzucht) optreden. Bij wie toch in een vroeg stadium hepatitis C wordt vastgesteld, wordt vaak beslist om (nog) geen behandeling op te starten, omdat de kosten simpelweg niet opwegen tegen de baten. De bijwerkingen van de bestaande injecties en pillencocktails zijn namelijk frequent en erg vervelend. Omdat besmette personen zich doorgaans erg lang gezond blijven voelen en geen last ervaren van de ziekte, willen ze zich liever niet blootstellen

aan de lastige bijwerkingen. Vaker wordt geopteerd voor regelmatige controles van de lever, om uiteindelijk pas te gaan behandelen wanneer de ziekte effectief schade begint aan te richten.

Einde in zicht?

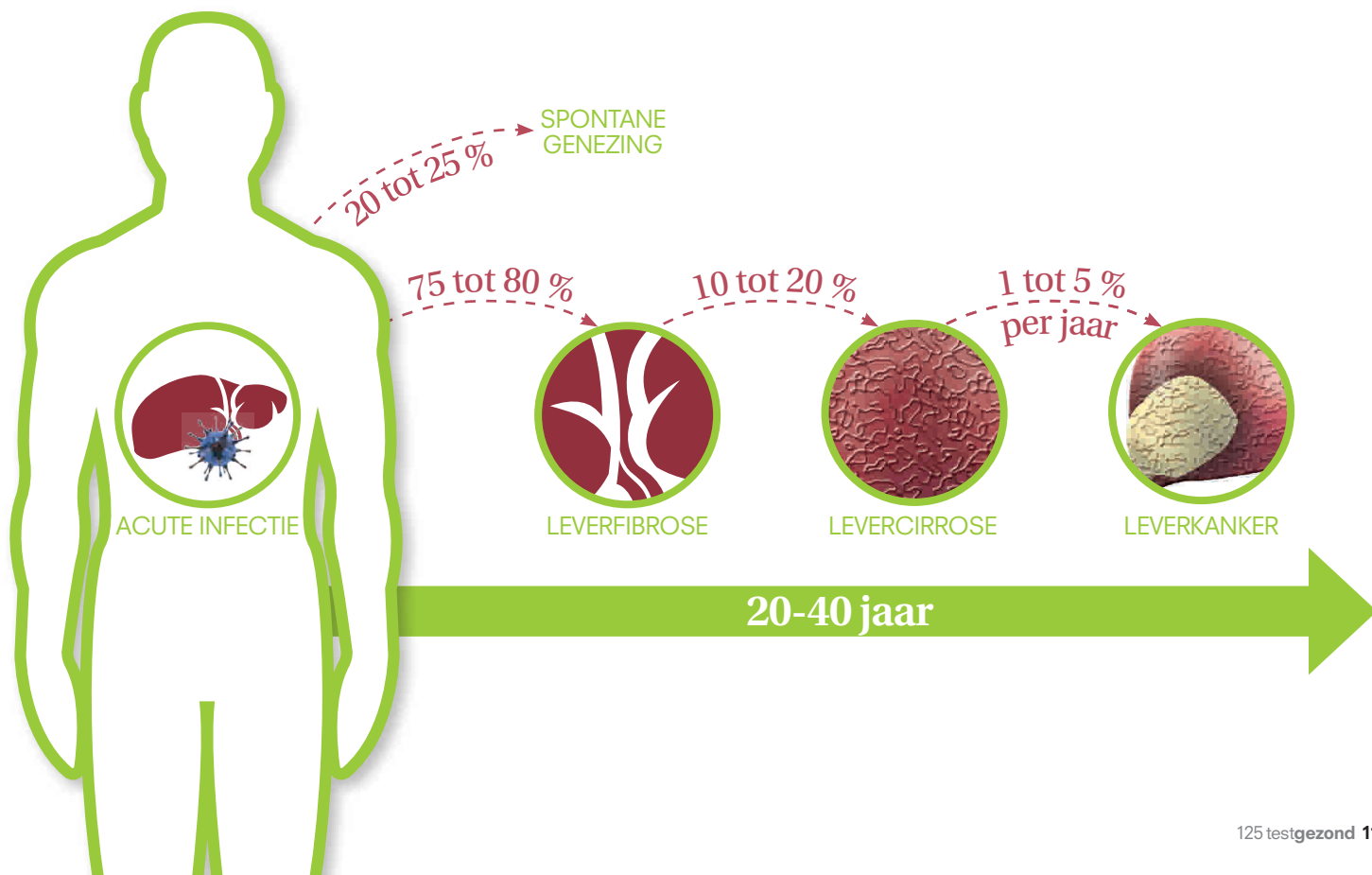
Nieuwe geneesmiddelen zoals sofosbuvir (Sovaldi) en simeprevir (Olysio) zouden daar nu verandering in moeten brengen. Doordat Sovaldi bijvoorbeeld geen nare bijwerkingen lijkt te veroorzaken, zou voortaan iedereen systematisch kunnen worden behandeld. En als men alle besmette mensen zou genezen, staat het virus zelf uiteindelijk ook een gewisse dood te wachten.

Heel wat patiënten zien af van een behandeling met tal van bijwerkingen totdat er symptomen optreden

Mochten er geen beperkingen zijn, dan lijkt het antwoord dus simpel: screen iedereen op hepatitis C en behandel de dragers ervan met deze nieuwe medicijnen. Binnen de kortste keren is het probleem opgelost, beweren enthousiastelingen. Ze dreigen daarbij wel drie enorm belangrijke aspecten uit het oog te verliezen: dat deze middelen nog steeds moeten worden genomen in combinatie met andere medicijnen die wél bijwerkingen uitlokken, we nog niets weten over de langetermijneffecten van deze middelen en tot slot het peperdure prijskaartje voor de Belgische ziekteverzekering. En vooral dat laatste baart ons zorgen.

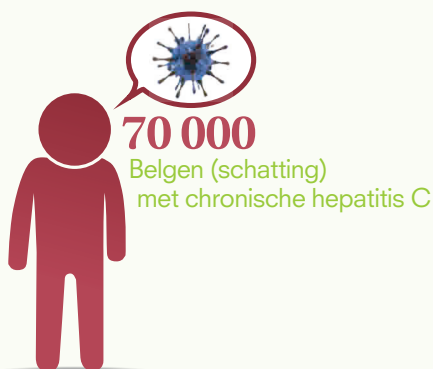
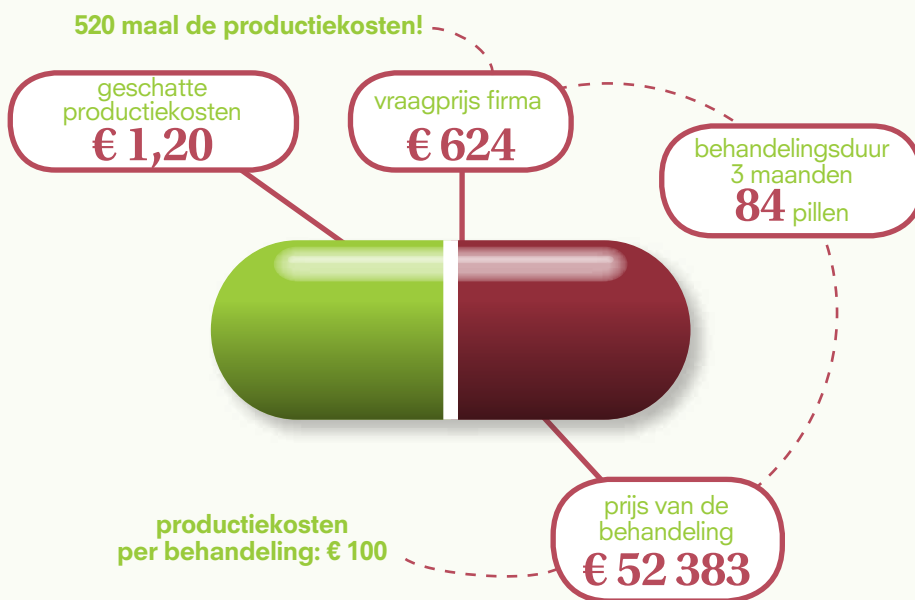
Besmet is niet per se ziek

Tot een kwart van de besmette mensen geneest binnen een relatief korte termijn spontaan van hepatitis C. Bij de minder gelukkigen echter kan de chronische infectie in de loop der jaren geleidelijk de lever aantasten. Bij een minderheid veroorzaakt de ziekte uiteindelijk ernstige leverschade, zoals cirrose of zelfs kanker.

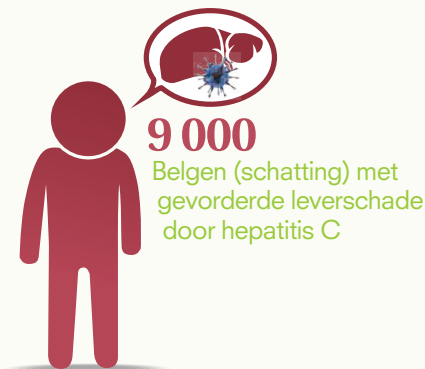

Wat Sovaldi kan gaan kosten

Hoewel het Riziv mee op de Sovaldi-kar springt, doet het dat in eerste instantie erg selectief. De terugbetaling van het erg dure nieuwe medicijn voor alle besmette Belgen zou immers een aanzienlijk deel van het jaarbudget opslorpen^(*). Jammer, wanneer er duidelijk over een betere prijs te onderhandelen valt, als België de krachten bundelt met andere landen.

> 3,6 miljard euro
om al deze mensen te behandelen

+/- 500 miljoen euro
om enkel deze mensen te behandelen

^(*) Omdat we niet weten hoeveel het Riziv precies zal moeten betalen voor het middel, gaat het hier enkel om ruwe schattingen. Het geeft echter wél een idee van de enorme bedragen die op het spel staan.

> Medische chantage met woekerprijzen

Hoe heuglijk de ontwikkeling van een werkzaam geneesmiddel zonder eigen bijwerkingen ook is, het bijhorende kostenplaatje voor het Riziv is dat geenszins. Gezien de torenhoge prijs van Sovaldi kan onmogelijk iedere besmette Belg meteen worden behandeld. De terugbetaling daarvan zou immers leiden tot een onbetaalbare factuur, zelfs wanneer de screening enkel gebeurt bij risicogroepen zoals drugsverslaafden of ontvangers van een orgaan vóór 1995. De terugbetaling zal miljoenen kosten, ook al zullen enkel mensen met een gevorderd stadium van de ziekte worden behandeld, zoals mensen wiens lever zo erg is aangetast dat ze wachten op een transplantatie. Bovendien komen de kosten van andere, oudere medicijnen die moeten worden gecombineerd met Sovaldi er nog bovenop, waardoor de rekening alleen maar verder aantikt. In vergelijking met andere, meer knellende problemen in ons land, zoals de uitbouw en ondersteuning van bejaardenzorg, is hepatitis C rationeel gezien niet meteen de grootste prioriteit. En dus zal Sovaldi voor velen ontoegankelijk blijven.

Nochtans zou het geneesmiddel in principe perfect betaalbaar zijn, mocht de fabrikant er niet zo'n absurd hoge prijs voor vragen. Die vraagt immers wat hij denkt te kunnen vragen, en in dit geval zijn dat woekerprijzen die ver boven de reële productiekosten liggen. Dit winstbejag staat de toegankelijkheid van het geneesmiddel in de weg, zoals jammer genoeg zo vaak gebeurt in de farma-industrie. Daarom zal Sovaldi in ons land voorlopig enkel worden terugbetaald voor de allerergste gevallen.

Alle anderen zullen moeten wachten tot hun situatie aanzienlijk verergert, of toch de bijwerkingen van de oudere geneesmiddelen moeten trotseren ... 🍀